

האימונים השנתית. נכונות המפקדים להתנדבות מסייעת לנו בכך במידה רבה.

בעיה זו אינה קשה ביותר, כי אינה מקיפה מספר גדול של מפקדים. אך ההשתלמות הנוספת והנדכון היא בעיה קשה ביותר. נדרש מהמפקדים להדריך ולפקד על יחידותיהם בתקופת האימון היחידתי, והמפקד נמצא "נותן" ולא "מקבל". נמצא כי לתקופת האימון מקדיש המפקד את כל תקופת שירותו, ואף יותר מזה.

וגשאלת השאלה, מתי ימצא הזמן הדרוש כדי להשלים את ידיעותיהם של המפקדים עצמם?

הפתרון הנראה לי הוא קיצור משך זמן אימונם של הטוראים ככל האפשר, ואף יצירת תקופות "שמיטה" לטוראים מפעם לפעם, שבהן ישתלמו המפקדים. נוסף לכך יש לקיים בכל יחידה עתודות של מפקדים עלי-מנת שתהיה אפשרות להוציא מפקדים להשתלמויות, אף בתקופת האימון היחידתי. כדי להפיק את מכלימום התועלת מהאימון צריכות ההשתלמויות להערך במסגרת מרכזית. תפקיד הסגל הסדיר של יחידות המילואים הוא להעביר כל חומר נוסף הדרוש למפקדים כדי למלא את תפקידם, לדי-

אוג לפגישות מפקדים מדי פעם, פגישות בהן ימסרו, בין היתר, חידושים שונים, שנויי נוהל ובעיקר בהן "יעדכו" את המפקדים העוסקים בעניני מנהלה ושירותים. במידת האפשר רצוי להמציא למפקדים חומר בכתב, ולדאוג לכך שמפקדי המילואים יהיו "בתוך הענינים" בכל עת.

הנקודות בהן נגעתי דנו ברכישת הידיעות הדרושות למפקדים. אך אין בהן עדיין לפתור את בעיית הכוונות והיכולת לתפעול יחידות.

מפקדי יחידות מדרגת מ"פ ומעלה, וכן קציני מפקדות גדודים ועוצבות, חייבים בתרגול נוסף לפחות אחת לשנה. הדבר ניתן לביצוע באמצעים צומצמים וגם בזמן קצר. מפקדי הגדודים על מפקדותיהם חייבים בתרגול מפקדות עם מפקדי יחידות המשנה שלהם, וכן מפקדות העוצבות עם מפקדי יחידות המשנה שלהן. לא תמיד מאפשרים האמצעים והזמן את התרגול בשטח. אך גם תרגול על גבי מפה, בתוך המחנה, יוסיף בהרבה לכוונות המפקדים. לאחר הכנה מדוקדקת אפשר לתרגל מפקדת גדוד באופן יעיל אף במשך 24 שעות.

תנאי אחד לכך: על הסגל הסדיר להכין את התרגול כראוי, ולודא בקרה.

מיומנו של מפקד / סוף מעמ' 58

אם האויב החוצה את השטח יתקרב לציר-תנועתו של המארב הנייד או לא, ואם בעת חצייתו את ציר המארב הנייד ימצא המארב בנקודה קרובה אליו או לא, לעומת זאת מן הראוי להעיר כי רדיוס התצפית של אדם שוכב עולה בלילה על זה של אדם עומד; ולא-כיל-שכן אם השוכב יגביר את יעילות תצפיתו על ידי מתחתת קו מוקש-תאורה אשר יאריך את גורת-שליטתו.

בסיכום — נראה כי בדרך כלל יש להעדיף את המארב הניח על הנייד. במידה ויש חשש לערנותם של החיילים אפשר להקים את אנשיו פעם או שתיים במשך הלילה לשם החלפת עמדה. כן נראה שהמארב עצמו יהיה יעיל יותר אם המשתתפים בו יצוידו בלבוש ובציוד מתאימים; אם יונחו מוקשי-תאורה או מכשולים אחרים אשר יאלצו את האויב לגלות את עצמו; אם יקוימו משמרות גדולים יותר של ערים ושל ישיבים. בעת תכנון המארבים כדאי להביא בחשבון את "השעות המסוכנות". על סמך הכרת השטח, ידיעת אופי האויב וסוגו ועל סמך בחינות מסרות האויב — לא קשה להעריך פחות או יותר מה הן השעות בהן ירבו הסיכויים למעבר האויב בגורת המארבים, וניתן לרכו דוקא בשעות אלו את עיקר הערנות.

עוברים הם בקטע המסוכן מבחינתם. ואילו אם המדובר באויב המחפש דוקא את כוחותינו — הרי שכאן יהיו להם סיכויי ההתקלות גדולים יותר. אך במקרה זה יהיו סיכויי של האויב לזכות בהצלחה טובים — באשר הוא הבוחר את השעה ומקום-החידרה, בעוד כוחותינו חייבים לסגור קו ארוך ביותר מבלי שתהיה בידם האפשרות להתרכז בנקודה מסוימת במיוחד.

ב) באשר לבעיית כיסוי-השטח — נראה כי חשבון הסיכויים, לפיו גדולים יותר סיכויי מארב נייד, העובר יותר שטח, לגלות את האויב, חשבון מוטעה הוא. אמנם מארב ניח החייב לכסות גודו, נניח בת קילומטר, בשטח בו אין צירי תנועה ברורים, מצבו עלוב למדי, ממש כמצבו של אדם החייב למצוא סיכה בערמה של שחת. בפרט אם נקח בחשבון שבליילה חשוך אינו מצליח לכסות יותר מאשר 50-100 מטר לכל עבר. אך גם המארב הנייד נמצא בעת וכשעה אחת רק בנקודה אחת בלבד. ומאותה נקודה אין הוא יכול לראות, באותו זמן, יותר מאשר יראה מארב ניח הנמצא בשטח. יוצא, איפוא, כי אם יש סיכוי נוסף כלשהו להתקלותו של המארב הנייד באויב אין זה אלא סיכוי קלוש ביותר, המתונה במול. כלומר: הסיכוי המתונה בכך

מיומנו של מפקד

עצבים כשהנך עובר ממש מתחת לחטמו של האויב ובכל רגע מצפה לרעה שתפתח — מאידך גיסא, אך בכל הפעילות הזו מילאו תפקיד מרכזי — המפקדים, החל במ"כ וכלה במפקד הגבוה ביותר שבשטח. ומסתבר גם שאין חייל בא בטענות שעה שהוא מבין את המשימה המוטלת עליו, ובעיקר כשידוע לו שמפקדיו דואגים לו, מובילים אותו, ואינם עובדים פחות ממנו. מיום ליום יכולת לחוש כיצד הולכת מתהדקת אחת הלוחמים ביחידה. מעייני הגדוד כולו, של כל אנשיו, כאילו התרכזו ב"מאמץ העיקרי" האקסואלי — היינו, ביחידה זו או אחרת אשר ביצעה באותה עת את המשימה המרכזית. כל אחד מוכן היה לסייע ולעזור, ובמיוחד, אולי, אנשי-השירותים והחילות של הגדוד אשר ליוו את הלוחמים על כל שעל. החיילים בקו הקדמי ידעו להעריך זאת. ואמר אחד מהם: "אמנם אנחנו עובדים כאן כמו כלבים, אבל תראה איזה ארוחות דוחפים לנו, ואיזה חוספת מוזן מצליחים לארגן לנו. אכן, טוב לדעת שמאחור באמת דואגים לנו".

עם זאת לא הכל היה כפי שצריך היה להיות.

*

ארגון המבנה הצבאי מחייב פיקוח ובקורת מלמעלה על הנעשה בכל שטח ושטח ובכל יחידה ויחידת-משנה. אולם רע יהיה הדבר אם את הפיקוח יבצע רק דרג הפיקוח הגבוה. אדרבה, כל מ"כ, כל סמל וכל קצין חייבים לדאוג, לפקח ולבקר את מעשי אנשיהם. כי הם, ורק הם יכולים לעקוב אחר כל הבעיות וכל הצרכים ובמשך כל הזמן. ואילו אצלנו — שוב הטביע חותמו אחד הליקויים הנצחיים — העדר העירנות הדרושה בדרג המפקדים הנמוך לצרכי החייל.

הגדוד היה מפורז ומפוזל. במקרים רבים נמצאו כיתות ומחלקות עצמאיות לחלוטין ומרוחקות מיחידת האם שלהן. מפקדת הגדוד ואפילו מפקדת הפלוגה, לא תמיד היו מסוגלים לרדת ולפקח באופן סדיר למטה. באופן טבעי נתעוררו צרכים ובעיות רבות בכל מקום ומקום. תפקידו של המפקד המקומי היה לגלות את הצרכים, לתבוע ולחפש פתרון לבעיות. והנה בשטח זה נכשלו רבים — הגם שכמעט תמיד לא היה קושי רב למצוא פתרון מידי לבעיה לאחר שעמדו עליה.

המפקדים רואים את עיקר תפקידם בהדרכה ובניהוג הטקטי. הדאגה המנהלתית רחוקה מהם. הם אינם רגילים לעסוק בכך. הם לא למדו זאת בקורסים ושגרה קבועה אשר תודא זאת מאלה אינה רוחח עדיין בקרבנו.

זה לא כבר סיימנו תקופה של פעילות בקו. המשימה שהוטלה על הגדוד היתה הגנתית — לתפוש מערך הגנה במגמה למנוע חדירת כוחות עוינים (הבאים במגמת שור, הברחה, חבלה או רצח) לתוך שטחינו.

תוך כדי התעסוקה עצמה לא היתה השהות לנתח וללבן את הבעיות שנתקלנו בהן, אך עתה — משחזרנו לבסיס-הקבע והתארגנו שוב — ניסינו למצות את אשר עשינו ולהפיק את מלוא הלקח. שכן למעשה היה זה המבחן הראשון בו העמדה יחידתנו.

יחידה סדירה כיום היא בבחינת בית-ספר; קולטת מחזור של סטודנטים, מעבירה אותו קורס מסוים, ומשלחת אותו הלאה להשתלמות נוספת במקומות אחרים (או הביתה) עם סיום ה"לימודים". נוכל לומר כי המשימה הוטלה עלינו "באמצע הקורס". כלומר: נכנסנו לפעילות שבגתיב התר-גולים היינו מגיעים אליה מבחינת כוונות היחידה רק לאחר מספר חדשים של אימונים מרוכזים ושיטתיים. על החייל הפרט הוטלו משימות אשר התאימו בדרך-כלל לרמת האימון בה נמצאו. אך דוקא המפקדה עצמה ושורת ממלאי תפקידים, בעיקר בדרג המשרת והמסייע, נמצאו בלתי מוכנים.

כמעט כל קציני המטה שבגדוד היו חדשים, חסרי ניסיון בתפקידם — ובלתי מתורגלים בעבודה כזאת. זאת ועוד. נכנסנו אל תוך המשימה בשעה שפשוט חסר לנו מספר ניכר של קצינים. הם שהו או מחוץ ליחידה מי בקורס זה ומי באחר — מנצלים את תקופת החורף להשתלמויות מקצועיות, קודם שירוכזו כל המאמץ לאימוניהם. על אף זאת בוצעו המשימות ללא תקלה רצינית. כיום, עם סיום הפעילות, הגענו לתרגול-עבודה מסודרים פחות או יותר. ובודאי שלמדנו יותר מפעילות זו משהיינו לומדים מהרבה תרגילי מפקדות או אף תרגילים עם גייסות. אם כי יש לציין כי קשה היה להדריך את אנשי המפקדה במקביל לביצוע העבודה השוטפת.

*

תוך כדי פעילות היו הרבה הודמנויות בהן העמדו חיילים ומפקדים במבחן. נתבררה שוב אמת נושנה: אין חיילים רעים. יש מפקדים טובים ומפקדים לא טובים. כשהמפקד מתנהג כהלכה, משמש דוגמה אישית, עומד בראש אנשיו ומובילם קדימה — אין כל בעיות עם החייל. שכן במקרה זה — החייל ממושמע, מבצע את המוטל עליו, ובהרבה מקרים אף עושה הרבה מעל לחובתו.

העבודה היתה קשה ומעייפת. שורה ארוכה של מארבים כמעט מדי לילה בלילה — מתורגיסא, וסוורים מורטר

אמנם אנחנו עובדים כאן כמו כלבים, אבל תראה איזה ארוחות דוחפים לנו, ואיזה חוספת מוזן מצליחים לארגן לנו. אכן, טוב לדעת שמאחור באמת דואגים לנו.

אך עלינו לזכור שדוקא הדברים הפעוטים, כגון: קבלת הדואר בזמן, החלפת בגדים, סידורים למקלחת חמה, דיסה לארוחת הבוקר, קיום ארוחת-לילה, — הם הקובעים במידה רבה את הרגשתו של החייל.

מה שחסר — זו מערכת ההתראה. המפקד חייב לדאוג לאנשיו, ולצלצל מיד בפעמון האזעקה אם משהו אינו כשורה. עליו להיות עצמאי יותר, פחות כרוך אחר סינור ה"אמא" (במקרה זה מפקדה הפלוגה או המג"ד).

*

ניתן להשוות את תפקידו של המפקד הווטר, כמתריע על בעיות המנהלה — לתפקידו כמקור איסוף מודיעיני. אין צורך לדבר על ערכו המודיעיני העצום של דיווח מדייק ומהיר על כל המתרחש בשטח. שום מחלקת מודיעין אינה יכולה להתפצל במידה כזו שתוכל להוריד מאנשיה לכל מוצב ומוצב וליצור בכוחותיה בלבד את רשת התצפיות והמודיעיני. המקור העיקרי ישאר תמיד החייל השרוי לפניו בשטח. וכאן, כמוכך, שוב נופלת המשימה על המ"כ. בנקודה זו יש הרבה לשפר: המפקד רגיל בדרך כלל למצות את כל הידוע, ולנסות להשיג את מכסימום האינפורמציה לצורך פעולת יחידתו הוא. מאיך-גיאס — אין הוא דואג ומתעניין באותן הידיעות אשר הן, לכאורה, גולות כל ערך בעבורו, הגם שהן מעניינות ביותר את הדרגים שמעליו או את היחידות שמימינו ומשמאלו.

כדי להקדים רפואה למכה, צירפנו מיד עם ראשית הפעור לות מש"ק סיירים לכל פלוגה. מש"ק זה ריכז את עבודת המודיעין בפלוגה, והיה אחראי לאיסוף-הידיעות ולהעברתן. פרט לעבודתו החשובה כשלעצמה, הרי עצם נוכחותו בפלוגה שימשה גורם מורכן ומעורר חשוב. גם בשעה שלא היה נוכח אישית במוצב זה או אחר, הרי הביקור היומיומי שלו בכל מוצב ובכל נקודה, הפנה את תשומת-הלב לבעיה.

*

טרחנו ועמלנו הרבה עד שהשגנו דיווח יומי בזמן בהתאם לפקודות הקבע. המדובר הוא בקבלת הדיווחים המנהלתיים — כמו: דו"ח המנ"ת (מצבה, נפגעים, תגבורת) דו"ח השצ"ל (שינוי ציוד לחימה) או דו"ח צריכת-מנות-שדה.

לאחר "גדוד" בלתי פוסק, ולאחר התערבות כל הדרגים והפעלת כל אמצעי הלחץ האפשריים, החלו הדו"חים לנרום באופן מסודר — מן הפלוגה אל הגדוד, ממפקדה עיקרית למפקדה עורפית, ומן הגדוד לדרג הגבוה יותר.

לכאורה, התנהל הכל כשורה, עד שיום אחד — למחרת הוצאה ניכרת של תחמושת באחת הפלוגות — נבדקו דו"חים אלה גם לתכנם. אראו התברר כי לא היה זכר להוצאת תחמושת בדו"ח, וכי לא דווח גם על נפגעים שהיו.

בבירור שנערך הסתבר דבר פשוט: על-מנת לצאת יד-חובה הוטלה משימת הדיווח על הפקידים הפלוגתיים. המ"פים לא עקבו כלל אחר המדווח. יתר-על-כן, הם כלל לא תפשו את החשיבות שבדו"חים אלה, וראו בהם יותר משום "משחק בידורטי" מסובך אשר אין להם ברירה אלא להשלים עמו. למולנו לא היתה "מלחמתנו" מסובכת. לא היתה צריכה גדולה של תחמושת ולא היו נפגעים רבים: צריכת-התחמושת היתה כה קטנה עד כי כוסתה עלידי דחיפת ההשלמה השגרית לפלוגות ומספר הנפגעים היה כזה שלא חייב

שליחת תגבורת. מפני זה גם לא הרגישו המפקדים את חשיבותו הגדולה של הדיווח המדויק.

עם-זאת ניצלנו אותם מקרים שנתגלו כדי לנסוך אור אור על הבעיה. הדגשנו כי "אין להסתכל בקונן אלא במה שיש בו". ומובטחי שאותו מ"ם שנתפש ב"קלקלתו" לא ישוב לשגות, לאחר שנתחזר לו היטב מה הנוק שיכול היה להגרם לפלוגתו, לו צריכה היתה השלמת התחמושת להדחף רק על סמך דיווחו הוא.

*

אחת מבעיות היסוד בכל מנהלה צבאית היא, כיצד תפעל מערכת האספקה — בשיטת "הדחיפה" או בשיטה "המשיכה". כלומר: האם הדרג הגבוה יותר ידחוף את האספקה לדרג הנמוך יותר, או שדרג זה ימשוך בעצמו את הדרוש לו מלמעלה. גודו חייב לשלב את שתי השיטות גם יחד. מנהלת הגדוד חייבת "למשוך" את אספקתה (כמעט בכל הנושאים) מלמעלה. אך באותה שעה חייבת היא לדחוף את הכל למטה — לפלוגות. מצב זה אינו מעורר בעיות מיוחדות שעה שהגדוד יושב במרוכז. במקרה כזה ניתן להפעיל את שיטת ה"משיכה" גם לגבי דרגים נמוכים יותר, שעה שכל פלוגה חייבת למשוך את הציוד הדרוש לה מהאפסנאות הגדודית. ואילו האמצעים המנהלתיים-הגדודיים (וכמוכך, ה"עיקר הוא הרכב) יכולים להתפנות בעיקר למשיכה מן החוץ. לעומת-זאת מעורר המצב הנ"ל בעיות בשעה שהגדוד נמצא בשדה, ומסוור לפלוגותיו — כי דוקא או אין אפשרות להמשיך במשיכה ע"י הפלוגות, ואפסנאות הגדוד חייבת להוריד הכל למטה. הרבה יותר פשוט, יותר גוה, ויותר קל היה לו המשיכו הפלוגות למשוך. אולם שתי מגבלות (דבר: א) מפקדת-פלוגה אינה מותאמת בסגל ובאמצעים העומדים לרשותה למשוך כהלכה, וגם לו התאימה לא רצוי שתעשה זאת, כי ע"כ כך עלול המאמץ העיקרי של הפלוגה להיות מופנה מן הנושא המבצעי לנושא המנהלתי. ב) הניצול היעיל והחסכוני ביותר של אמצעי הגדוד הוא בדחיפה למטה.

— הן ניצול יעיל של הספקים שבגדוד והן ניצול הרכב. גם בענין זה יש להדגיש פעם נוספת את חשיבותו של הדיווח המנהלתי השוטף והמדויק. לא אחת קרה שפלוגה התרשלה ולא זייקה במצבת ארשיה ובמיוחד במספר המסופח חים אליה מן החוץ — טעות שהתבטאה מיד בדחיפת פחות מוזן או פחות בגדי עבודה. לא זו בלבד, עם כל תזווה — מיד התעוררו סיבוכים. יש לציין, כי ברוב המקרים עמדה מנהלת הגדוד במבחן. נראה שההישג העיקרי שלנו היתה העובדה כי בכל הסלטולים הרבים שעברו על הגדוד, על פלוגותיו ועל מחלקותיו — לא היה כמעט מקרה בו נאלצנו לצרוך (ובמובן גם לאכול) מנות-שדה, כיון שברוב המקרים היה המזון הטרי והמבושל מוכן ומסופק בעתו.

*

תקלה אחת חזרה וגשנתה: יחידה או כוח שנמצאו תחת פיקוד פלוגה אחרת נמצאו מקופחים במקרים רבים. האשמה בענין זה היתה הדדית — הן של הפלוגות הנוגעות בדבר והן של מנהלת הגדוד. שכן — אף כי ההגדרה "תחת פיקוד" מחייבת כפיפות בכלל, ללא יוצא מכלל, הרי דוקא בתוך הגדוד, כשהעבירו מחלקה, כיתה או בודדים מפלוגה זו לאחראת — ניסתה אפסנאות הגדוד להמשיך ולדחוף להם את צרכיהם דרך מפקדות הפלוגות המקוריות, בעיקר לשם

גזירות רשמית (שלא להגיע לערוביכה ואברך ציור). במיוחד נפגעו מכך אנשי הפלוגה המסייעת, הסיירים והקשרים. גוצר מצב מגוחך במקצת; מצד אחד לא היו לה לפלוגה המסייעת ולפלוגת המפקדה האמצעים המנהלתיים (בעיקר רכב) שאיפשר להן לדאוג לכל פוריהן, ואילו הפלוגה המארחת לא היתה דואגת להם (כמובן, פרט למוון), כי לא קיבלה את התוספת הדרושה בעבור המסופחים אליה. נוהל זה היה נוגד להנחיות, אך בעקב המסיבות — העדר ההתראה מלמעלה — נתגלה מאוחר מדי, ובשלב שלא היתה לנו כבר שהות לשנותו.

*

תוך כדי הפעילות האחרונה נתקלנו בבעיה שאף אינה חדשה לגבינו, פתרון טרם נמצא לה. עם פיצול מפקדת הגדוד למפקדה עיקרית ולמפקדה ערפית (ובעיקר כשהשתיים רחוקות בשטח אחת מן השניה) נקבע מסקן פלוגת המפקדה כמנהל המפקדה הערפית וקצין המבצעים למנהל המפקדה העיקרית. אך בעוד שלרשות הראשון עמד הסגל הקבוע של פלוגתו (רס"פ, סמל-אפסנאי וכו') לא עמד לרשות הקמב"ץ מי שסייע לו. בלט חסרונם של שני פונקציונרים — רס"פ אפסנאי — שבלעדיהם לא ניתן היה לפעול. (לכל השאר נמצא פתרון במסגרת מחלקת-המודיעין). בדרך-כלל נעשתה אימפרוביזציה של הרגע האחרון ע"י הקצאת סמל זה או אחר המצוי "חפשי" אותה שעה, אך ככל אימפרוביזציה — לא היה בה משום פתרון מלא. שכן, גם אם גניח שאת תפקידי הרס"פ יכול היה סמל זה או אחר למלא איך שהוא (ועיקר התפקיד כאן הוא ביצוע הבטחת המפקדה), הרי אין סמל (ועל-אחת-כמה-זכמה כשאינו סמל אפסנאי) יכול להשיג תלט על הבעיות המנהלתיים השונות של המפקדה העיקרית בשדה, ובמיוחד לקראת היציאה לשדה. אמנם אין זה תפקיד מלא, אך מישוהו הרי חייב למלאו.

כאמור, פתרון לא מצאנו — פרט, אולי, לקביעתו, בלידת ברירה, של הרס"פ כאחראי להקמת המפקדה העיקרית, ולפיקוח על עבודתה. לא היה זה אלא בחינת פתרון חלקי בלבד, ועורר בעיות אחרות בצדה.

*

הנושא המרכזי של עבודתנו היה חסימת קו הגבול בפני חדרת מסתננים בודדים או חוליות למטרות שורה הברחה או חבלה. כיוון שיצאנו מתוך הנחה שעד כמה שלא נקיים הבטחה יעילה, אין כל אפשרות מעשית להצליח ליצור סגירה הרמטית.

התחבטנו בלי הרף ושאלנו את עצמנו מה הערך המעשי של מארב, לא כל שכן אם אותו מארב מבוצע ע"י יחידה היוצאת במשך תקופה די ממושכת מדי לילה בלילה. אין זה סוד, שלאחר שניים או שלושה לילות מגיעים האנשים למצב של חוסר עירנות, אדישות והעדר דריכות. החיילים עייפים, ועם הכניסה לעמדת המארב, נרדמים הם בזה אחר זה כשהערך התורן מצליח בקושי להתחזק את עיניו פקוחות. המחסור בצידוד מתאים — על-מנת לשכב שעות ארוכות במארב בלילה קר, ובאזור טחוב או אף רטוב — אף הוא מוסיף קשיים. שכן כדי להתחמם נאלצו החיילים לשאת שמיכות או מעילי-חורף כבדים, שמלבד הכבידים על כושר פעולתו ועל זריזות תנועתו של החייל — היוו גורם נוסף מיישן ומרדים.

לאור העובדות הנ"ל — ואף ללא קשר אתן — התעורר ויכוח עקרוני — באם לפעול בשטח, המארב-הנייד, או שמא מוטב לנקוט בשטח, המארב-הנייד.

חסידי המארב-הנייד חיוקו את "חסידותם" בנימוקים הבאים:

א) עירנות. המארב-הנייד, פירושו פטרול הסורק שטח מסוים שהוקצה לו, והופך מדי פעם, בקטע זה או אחר של גורתו, להיות נייד. יתרונו בעובדה שההליכה, מדי פעם, מעירה את החיילים, דורכת את חושיהם, ומבטיחה שאנשי המארב לא ירדמו גם באותם שלבים בהם הם שוכבים והופך כים למארב-נייד.

ב) ניסוי שטח. יש שטחים — כגון: שטח הררי או שטח מכוסה במכשולים — אשר המבנה הטופוגרפי שלהם מחייב ומכתיב מספר צירי מעבר ברורים, ומכאן שהגו מאפשר גם הצבתו של מארב נייד במקומות המתאימים. לא כן הדבר לגבי שטח מישורי וחשוף. בשטח כזה, אין למעשה נקודות תורפה מיוחדות, וכל מי שחפץ לעבור בשטח, יוכל לעשות זאת כמעט בכל מקום ומקום. יוצא איפוא, שסיכויי של המארב להתקל באויב, נמצאים ביחס ישר ליחס של השטח הנשלט ע"י המארב אל סה"כ שטח הגזרה שבאחר דיוותו. כלומר: הבל להניח את המארב בנקודה אחת, ומוטב להטיל עליו את המשימה של החלפת מקומו מפעם לפעם, כך שיכסה פחות או יותר, את כל הגזרה.

ג) סיכויי התקנות. מארב נייד העובר תוך כדי דרכו את כל גורת אחיותיו יש לו הרבה יותר סיכויים להתקל באויב מאשר למארב נייד השולט על קטע מצומצם ביותר של השטח, גם ללא קשר עם אופיו של שטח מיוחד.

לעומת נימוקים אלה היו כמובן טענות-שכנגד — טענת יתיהם של חסידי המארב הנייד, אשר משקלן נכבד לא פחות. א) באשר לשאלת הערנות — אין ספק שבמידה וצריך לשלוח יחידה במשך תקופה ניכרת למארבים, לילה אחר לילה, תיפגם ערנות החיילים במידה רבה, וספק רב אם היה ערך מעשי למארב כזה. הפתרון הוא (אם רק ניתן הדבר) לאפשר, אחת לכל 3-4 לילות, לילה אחד של מגוחה והפוגה.

כך או כך — רצוי בכל מקרה להגדיל את מספר החיילים שבמארב על-מנת לאפשר ליותר חיילים לישון — מחודגיסא, ולהבטיח שלפחות שלושה חיילים ישארו בערנות בעת ובעונה אחת — מאוירך-ניסא. מספר זה של חיילים ערים מבטיח אפשרות של פתיחה באש בצמצמה ניכרת עוד לפני שכל שאר אנשי המארב הספיקו להתעורר. כן מבטיח מספר כזה של שומרים שהם עצמם לא ירדמו.

פרט לבחינה זו של הערנות במארב, הרי קיימת גם בחינה אחרת — המצב שבו יש יותר סיכויים לאנשי המארב להבחין באויב. אין כל ספק שסיכויי המארב לגלות את האויב, לפני שהאויב מגלה אותו, הם גדולים פי כמה בהיותו נייד מאשר בהיותו נייד. שכן סיכויי ההתגלות של אנשי מארב, דרוכים וללא זיע, שאינם מתבלטים בשטח, קטנים פי כמה מאנשי הפטרול המתנועעים ומרעשים. בענין זה יש השפעה גם ל"סוגי האויב" השונים: אם אלה מס' תננים המעונינים להמנע מכל מגע — הרי כמעט ואין סיכוי למארב נייד להתקל בהם באשר הם מכירים היטב את השטח, נעים בזריזות וחייבים להשמר רק תקופת זמן קצרה בה (סוף עמוד 36)